

บทคัดย่อ

ผู้เสียหายจากอาชญากรรมการเงินออนไลน์:

การศึกษาความอ่อนไหวต่อรูปแบบและประเภทของกลไกทางการเงินออนไลน์

ณัฐธินา ฉายรัศมี กนกวรรณ จันท์เจริญชัย และภัทราภา เวชภัทรสิริ

การศึกษานี้มุ่งเน้นรวบรวมข้อมูลรูปแบบและประเภทกลไกทางการเงินออนไลน์ รวมถึงข้อมูลการตัดสินใจ พฤติกรรม ทักษะคิด บุคลิกภาพ และอารมณ์ของกลุ่มบุคคลที่สามารถตกเป็นผู้เสียหายทางอาชญากรรมการเงินออนไลน์ได้ รวมถึงวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการตัดสินใจที่ตกเป็นผู้เสียหายจากอาชญากรรม

การรวบรวมข้อมูลสำหรับการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ระยะ โดยระยะแรกเป็นการรวบรวมข้อมูลกลไกที่เกิดขึ้นจริงในประเทศไทย โดยผลการรวบรวมข้อมูลพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีประสบการณ์หลอกให้ซื้อขายเป็นสัดส่วนสูงที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับกรหลอกประเภทอื่น และมีประสบการณ์เผชิญกับกลไกผ่านทางทางเว็บไซต์ หรือ social media ที่เข้าชม ถือว่าเป็นช่องทางที่ผู้ตอบแบบสอบถามเข้าหาได้ง่ายด้วยตนเอง ซึ่งรูปแบบกลไกที่ผู้ที่มีประสบการณ์พบเจอนั้นจะประกอบไปด้วย ข้อความจูงใจ และมีรูปภาพหรือสิ่งของ/โอกาสที่ผู้ที่มีประสบการณ์กลไกกำลังต้องการอยู่ โดยส่วนใหญ่แล้วข้อความหรือรูปภาพเหล่านั้นจะมีตัวเลขที่บ่งบอกถึงราคาหรือผลตอบแทนที่จะได้รับ รวมถึงมีการกำหนดขอบเขตระยะเวลาที่จะได้รับผลประโยชน์เหล่านั้น ในขณะที่อารมณ์ระหว่างเผชิญกับมิจฉาชีพนั้น เป็นอารมณ์ด้านลบทั้งหมด เช่น กลัว กัดดัน เศร้า และท้อใจ เป็นต้น ในขณะที่กลไกที่มีความเกี่ยวข้องกับราคา และผลตอบแทนนั้น ผู้ที่มีประสบการณ์จะมีความรู้สึกที่น่าสยดสยอง และตื่นเต้นร่วมด้วย

สำหรับการศึกษาระยะที่สองนั้นเป็นการนำข้อมูลจากระยะแรกมาใช้ในการออกแบบทางเลือกรูปแบบกลไกการเงินออนไลน์ในรูปแบบของข้อความเชิญชวนปรากฏหน้าเว็บไซต์ (Pop-up) ในขณะที่ผู้เข้าร่วมการทดลองตอบแบบสอบถามอยู่ ซึ่งภาพที่ปรากฏหน้าเว็บไซต์นั้นเป็นข้อความระบุว่าผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้โชคดีที่ได้รับรางวัลเป็นเงิน (กลุ่มผู้เข้าร่วมการทดลองจะถูกแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มตามมูลค่าของเงินที่ระบุในรูปภาพ ได้แก่ 50 บาท และ 500 บาท) และจะต้องกรอกรางวัลภายในระยะเวลาที่กำหนดเท่านั้น โดยลักษณะข้อความได้เลียนแบบ Pop-up ทั่วไปที่ผู้เข้าร่วมการทดลองสามารถพบเจอได้ตามเว็บไซต์ เพื่อกระตุ้นอารมณ์ความโลภและความตื่นเต้นของผู้เข้าร่วมการทดลอง ทั้งนี้ ผู้เข้าร่วมการทดลองที่กรอกรางวัลจะต้องกรอกข้อมูลส่วนบุคคลที่มีความอ่อนไหวในระดับต่ำจนถึงระดับสูง โดยผู้เข้าร่วมการทดลองสามารถเลือกไม่รับรางวัล หรือสามารถหยุดกรอกข้อมูลส่วนบุคคลได้ตลอดเวลาขณะที่ตอบแบบสอบถามอยู่ ซึ่งการกรอกข้อมูลส่วนบุคคลนั้นสามารถสะท้อนให้เห็นถึงโอกาสในการตกเป็นผู้เสียหายกลไกทางการเงินออนไลน์ได้

ผลการศึกษาจากการทดลองในระยะที่สองพบว่า กลุ่มคนที่มีโอกาสตกเป็นผู้เสียหายนั้นมีความรู้สึกโลภ และตื่นเต้นเมื่อเผชิญกับกลไกออนไลน์ ซึ่งมูลค่าของเงินรางวัล/หรือมูลค่าของกลไกออนไลน์นั้นไม่ใช่ปัจจัยจำเป็นที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างมีโอกาสตกเป็นผู้เสียหายกลไกออนไลน์ แต่เป็นความน่าเชื่อถือหรือความคุ้นเคยของเว็บไซต์และแหล่งสื่อที่ทำให้คนมีโอกาสจะกดข้อความและกรอกข้อมูลอ่อนไหวเพิ่มสูงขึ้น ในขณะที่กลุ่มผู้เข้าร่วมการทดลองที่มีความมั่นคงทางอารมณ์ (Stability) กลับมีโอกาสสูงขึ้นในการกรอกข้อมูลส่วนบุคคลที่อ่อนไหวระดับสูง